

Parcours en uitleg-onderwerpen wandeling dag van de trage weg zondag 19 oktober 2014 Halle – "Labbeek en Wolvendries"

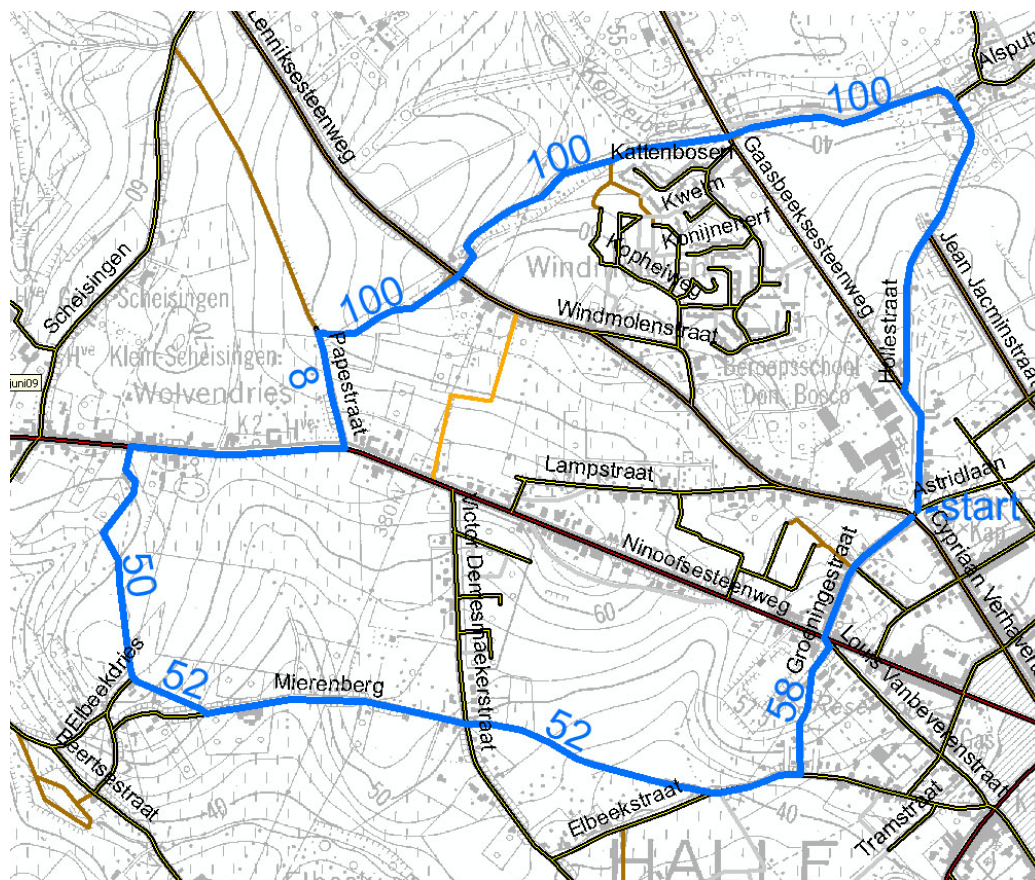
Organisatie : werkgroep Trage Wegen Zuid-West Brabant i.s.m. Natuurpunt Halle

Contact : rik.houthuys@telenet.be

Bronnen : 25 jaar Don Bosco Halle, uitg. door Don Bosco Halle in 1978; diverse bijdragen in Hallensia, o.a. van Marcel Franssens uit 2006 over de Weg-Om; Jan Verbesselt "Het parochiewezen in Brabant tot het einde van de 13^e eeuw, deel XX"; oude kaarten, streekkennis van François Goossens, enkele straat- en wijknamen verklaard op de weblog van Hallenaar Roger Pletinckx.

Lengte van de wandeling : 5,6 km. Stevige wandelschoenen nodig. Gedeelte met hobbelig parcours langs de Labbeek.

Beginpunt : ingang Don Boscoschool Halle, hoek Lenniksesteenweg - Gaasbeeksesteenweg.

Neem rechts van de ingang van de Don-Boscoschool de Gaasbeeksesteenweg. Aan het kerkhof neem je links, langs de kerkhofmuur, de Hollestraat. Blijf deze volgen tot in Alspuut. Helemaal beneden, aan huis nr. 99, stoppen we.

Stop 1: bezienswaardigheden tot hier en voetweg 100 Het Don Bosco Instituut

Deze school is opgericht op de plaats van het kasteel "Les Tourelles", eigendom van de heer Hannecart, burgemeester van Halle in 1838. Nadien kwam de eigendom in handen van burgemeester Blondeau, die het park liet aanleggen. Hij liet ook de kapel (Hannecartkapel), die dateert uit 1838 en oorspronkelijk recht over de ingang van het kasteel stond, verplaatsen naar de hoek van de Astridlaan.

Later werden de Franse Broeders der Christelijke Scholen te Parijs eigenaar van het domein. Het huidige oudste gebouw in T-vorm dateert uit 1914. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het gebouw ingenomen door de Duitse Wehrmacht en diende het als doorgangssite voor Joden. Bij de bevrijding werd het gedeeltelijk door brand verwoest. Later namen de geallieerde legers bezit van wat restte.

De salesianen verwierven het domein van de broeders der Christelijke Scholen in 1953. Op dat ogenblik was het kasteel een ruïne van kale muren, loshangende deuren en ramen in een jungle van onkruid en gewas. Binnen de maand hadden de salesianen de eerste opknapwerken uitgevoerd, zodat een technische school met 142 leerlingen kon starten. In de loop van de jaren werden de talrijke bijgebouwen opgericht en groeide de school tot de huidige grote school met meer dan 2000 leerlingen.

Kerkhof Halle

Dit bevat op zijn uitbreiding, dicht tegen de Hollestraat, een bunker die helemaal tussen struiken weggestopt is. Deze bunker dateert uit 1939 en werd gebouwd als onderdeel van de verdedigingslinie Waver-Ninove. België legde deze aan in de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog als aftakking op de lijn Koningshooikt-Waver, die gericht was op Duitsland. De lijn Waver-Ninove moest het hart van het land verdedigen tegen een inval door Frankrijk. Dat werd niet verwacht, maar België deed dit om zich neutraal in Europa op te stellen. De nooit gebruikte bunker is thans in ombouw naar vleermuizenschuilplaats.

Alsput

De naam komt naar alle waarschijnlijkheid van "(drinkwater)put op de weg naar Halle" of "nabij Halle". Vanouds viel het gehuchtje onder Sint-Pieters-Leeuw. In 1927 werden de grenzen hier verlegd, zodat het zuidelijk deel bij Halle kwam (net zoals Stropfen) en de Labbeek werd de gemeentegrens.

Voetweg 100, het pad langs de Labbeek

Vanaf hier zou onze wandeling wel "Labbeekwandeling" kunnen heten. We zullen ze bijna anderhalve kilometer lang volgen, tot haar bron.

De Labbeek is een kleine waterloop die richting Zenne liep, maar er niet rechtstreeks (te Brukom) in uitmondde. In Buizingen verlaat de Zenne de harde rotsondergrond en ten noorden van Buizingen heeft ze een brede puinwaaier afgezet (afzetting te situeren rond het einde van de laatste IJstijd), die haar eigen vallei opvulde. Hierdoor werden de kleine beekjes aan de westzijde naar het noorden, langs de rand van de puinwaaier, afgeleid. Na de samenvloeiing met de Rodebeek in Brukom heet ze Lakebeek. Ze blijft wel 5 km parallel met de Zenne en mondt pas in Ruisbroek, aan de vroegere Mastellebrug op de grens met Drogenbos, in de Zenne uit.

De namen Labbeek en Lakebeek zouden een vervorming kunnen zijn van "Laaktbeek", een meer voorkomende waterloopnaam in onze streek. De "Lakebeek" heeft Lot zijn naam gegeven ("Laakt" klinkt in het dialect "Lokt" en werd "Lot").

De vallei stond vroeger bij veel regen vaak onder water, ook hier in Alsput.

Op deze plaats vormt de Labbeek de huidige grens Halle - Sint-Pieters-Leeuw.

Voetweg 100 volgt de Labbeek vanaf hier tot aan haar bron.

Het eerste stukje van de voetweg werd bijna in de beek geduwd door de bouw van een woning aan de Hollestraat en de afbakening van de tuin.

De oevers van de beek en de bedding van de weg werden in de winter 2009-2010 lokaal hersteld. Ook het tracé van de voetweg van Alsput tot de Lenniksesteenweg werd toen heringericht. Op de schouder van de beek werden enkele bomen herplant. De bedding van de weg werd goed vrijgemaakt en wordt sindsdien regelmatig onderhouden.

De herwaardering van buurtweg 100 was een onderdeel van een project "Groene Wegen" uit 2008-2009 dat liep bij het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei. De concrete realisatie van de herwaardering werd opgenomen door de stad Halle en de uitvoering op het terrein door de sociale tewerkstellingsorganisatie Pro Natura.

Voetweg 100 is nu opgenomen in het **Wandelnetwerk Pajottenland**. Hier staan we op knooppunt 394 van het netwerk. Op initiatief van Toerisme Vlaams-Brabant, Regionaal Landschap Pajottenland en Toerisme Oost-Vlaanderen is thans een wandelnetwerk uitgewerkt van 760 km wandelwegen over de gemeenten van het Zuidelijk Pajottenland inclusief een stukje van Ninove en Geraardsbergen. Je kunt dankzij de palen en nummers makkelijk een wandeling op maat uitstippelen op een kaart van het wandelnetwerk, die o.a. bij de toeristische dienst in Halle te koop is.

Neem de voetweg naar links net voor huis nr. 99, langs de beek. Volg de grasbedding langs de tuin van het huis. Daarna steeds rechtdoor door het bosje, de beek blijven volgen. Nog verder ligt links de vijver van de voormalige waterzuivering Windmoleken. We komen uit op de Gaasbeeksesteenweg en stoppen op de oprit van de waterzuivering.

Stop 2: Windmoleken en Kophei

De kruising van de Gaasbeeksesteenweg met de Labbeek wordt de "**Kophei**" genoemd. Er lag vanouds een gehuchtje. De Gaasbeeksesteenweg vormde vroeger de grens tussen het Merovingische domein van Vrouwe Waldetrudis, dat Halle werd, en het domein van Vrouwe Angela, dat Sint-Pieters-Leeuw werd. Een groot deel van het tracé van deze zeer oude weg is nu nog de grens tussen de twee gemeenten en heet in Sint-Pieters-Leeuw "Brabantse Baan" (Halle hoorde lange tijd bij Henegouwen). Op een grote boomgaard horend tot de voormalige hoeve Steens en op de aanpalende akkers is in de tweede helft van de jaren 1970, temidden van de open ruimte, de sociale woonwijk **Windmoleken** gebouwd. De naam van de wijk komt van een achterliggende zijstraat van de Lenniksesteenweg. Oude plannen tonen geen windmolen op deze plaats, dus de oorsprong van de naam is wat onduidelijk. Op het gewestplan zijn ook de velden tussen de wijk en de Lenniksesteenweg "woonuitbreidingsgebied". Volgens het gemeentelijk structuurplan van Halle zal deze uitbreiding niet prioritair aangesneden worden. Er zal binnenkort wel worden gebouwd op het laatste restantje boomgaard langs de Gaasbeeksesteenweg.

De voormalige kleinschalige waterzuiveringsinstallatie (KWZI) Windmoleken.

We liepen net langs de vijver van de voormalige KWZI Halle-Windmoleken. Deze dateert uit 1982 en was ontworpen voor een capaciteit van 500 inwoners-equivalent, hoewel het afwateringsgebied thans ca. 1400 inwoners telt. Deze zuivering werkte dan ook niet meer naar behoren. In 2013 heeft Aquafin een pompstation aangelegd (ondergronds, je ziet de deksels in het omheinde terreintje) en een persleiding richting kerkhof Halle zodat het afvalwater nu opgepompt wordt naar de collectoren en zo naar het waterzuiveringsstation van Lot geleid. Hierdoor is de waterkwaliteit van de Labbeek en de vijver aanzienlijk verbeterd.

De vijver en het parkje zijn eigendom van Aquafin. Het domein is afgesloten voor het publiek, maar zou best als een openbaar parkje kunnen worden beheerd. Onze werkgroep heeft deze vraag al gesteld aan de betrokkenen, tot nu toe zonder gevolg.

Vervolg recht over de monding van de voetweg die we namen, 10m rechts, voetweg 100, richting knoop 386. Loop door het parkje van Windmoleken. De voetweg slingert tussen de boomgroepen over het gras. We volgen steeds de soms modderige valleibodem van de Labbeek. Op het einde van het parkje, bij de aftakking van de voetweg naar Windmoleken, stoppen, aan de paal die wijst naar knoop 386.

Stop 3: herwaardering van voetweg 100 tussen de Gaasbeeksesteenweg en de Lenniksesteenweg

In het kader van de herwaardering werden in 2010 een paar zitbanken geplaatst, en op het uiteinde van het stuk dat we nu zullen nemen, een takkenril.

Rechts van waar we staan mondt een zijvalleitje uit met een waterloop genaamd Kopheibeek. De steile hellingen rechts waren ingenomen door het voormalig bosje "**Kattenbosje**". Daarachter ligt het Vlieringenpark met een recente villa op de plaats van het historische **Vlieringenhof**. Nog ten tijde van Ferraris (jaren 1770) stond er palend aan de hoeve een kasteeltje (of mottetoren) omringd door water; dit werd in 1807 afgebroken. Het was een van de belangrijke pachthoven die in de vroege Middeleeuwen hoorden bij de uitbating van het Merovingische domein van Vrouwe Waldetrudis. Dit domein bestond zeker in 650 en is geëvolueerd naar de parochie en de gemeente Halle. Andere, even oude pachthoven, zijn Budingen, Wedem, Scheyssingen, Elbeek en Woudenbroek aan de westzijde van de Zenne en Nederhem aan de oostzijde.

Ideaal gezien zouden **de vochtige percelen** langs de Labbeek aangelegd moeten worden als **hooiland** met een aantal **poelen**. Hiertoe zou de boomopslag moeten worden gekapt en zou heel het perceel veel opener worden. Het perceel is eigendom van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij. Er is sinds 2009 geen vordering gekomen in de richting van zulk beheer. Het is nu een dichte ruigte met boomopslag, dat toch ook een interessant rustgebied is voor dieren.

De voetweg langs de beek blijven volgen richting knoop 386.

We lopen enkele honderden meters over een gemaaide grasbedding, steeds langs het beekje; links ligt de ruigte. We komen achter enkele tuinen uit die we aan de linkerzijde passeren en komen op de Lenniksesteenweg. Steek de Lenniksesteenweg over en neem de losweg tussen het huis nr. 385 en de omheinde weide. Volg de omheining en ga na 150m door het nieuwe klaphekje de wei in.

Stop 4: herwaardering van de laatste schakel van buurtweg 100

Het stukje van buurtweg 100 dat door de weide gaat, werd onder ruime belangstelling van het publiek heropend tijdens de Dag van de Trage Weg, 19 oktober 2014. Deze essentiële schakel van de wandelweg langs de Labbeek realiseert een korte wandelverbinding tussen de woonwijken Windmoleken en Wolvendries. In samenspraak met de eigenaars van de weide, het stadsbestuur van Halle en de werkgroep Trage Wegen Zuid-West Brabant werd ervoor gekozen om een doorgang te realiseren via twee klaphekjes. ProNatura bracht de hekjes aan, zorgde voor het opruimen van de ruigte en bracht een trapje aan in het talud van de Papestraat. Dankzij deze inrichting komt de wandelaar in nauw contact met de natuur. Respecteer de vernieuwde wandelweg en sluit de poortjes.

Vervolg langs de linkerzijde van de weide. Nabij het einde steek je het kleine beekje over en in de tip van de weide verlaat je ze door het volgende klaphekje. Volg de rand van het veld en neem op het einde de nieuw aangebrachte treden in het talud

van de Papestraat. Volg deze brede wandelweg naar links tot op de Ninoofsesteenweg. OPGELET, DRUK EN GEVAARLIJK VERKEER! Neem het brede fietspad naar rechts (kijk uit voor fietsers!) tot het zebrapad 200m verder, net voorbij de kapel Wolvendries. Steek hier over en ga nog 50m verder tot voorbij huis nr. 591. Neem haar links voetweg 50, richting knoop 384. Voor het huis dat op het einde van de inrit staat, links volgen. We komen op een grasweg met een mooi zicht op de bovenvallei van de Groebegracht en Beert. Op het einde bereiken we knoop 384.

Stop 5: Wolvendries en Groebegrachtvallei

De Papestraat (buurtweg 8) is genoemd naar het Papenveld, gelegen tussen de Ninoofsesteenweg en de Papestraat. De inkomsten van dit veld gingen naar de pastoor (paap). Langs de Ninoofsesteenweg ligt de huizenrij "Wolvendries". De **Wolvendries** was een vrij arme grond, wellicht dun bebost, gebruikt als gemeenschappelijke graasgrond ("dries"). "Wolf" kan verwijzen naar het dier, naar een familienaam De Wolf of een voornaam "Wolfhard". Er bevond zich tot en met de 18^e eeuw een vrij groot bos. Het bos was gelegen langs de Ninoofsesteenweg en het uiteinde van de Demesmaekerstraat. Het eerste stuk van de Victor Demesmaekerstraat heette voorheen trouwens Bosstraat. Ninoofsesteenweg nr. 540 is vierkandhoeve "Den Mottier": wellicht genoemd naar een mortier (kanon). Het is onduidelijk of de naam komt van een afspanning die zo heette, of van een familienaam (bv. Mortier of Dumortier). Even verder aan de overkant ligt de kapel van de Wolvendries gewijd aan OLV van Halle, uit 1954. Buurtweg 50 geeft ons een prachtig zicht over de vallei van de Groebegracht en Beert.

Het project **Groebegracht** was een PDPO-project dat liep bij het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei van 2009 tot 2011. Het werkte een geïntegreerde toekomstvisie uit voor het stroombekken van de Groebegracht, dat een restant is van het landelijke Pajottenland dat bijna reikt tot het centrum van Halle. De open ruimte is hier van alle kanten zeer sterk bedreigd. Er werd een geïntegreerde ruimtelijke visie opgesteld voor het gebied, met inspraak van de bewoners, waarin voorgesteld wordt om de knelpunten inzake mobiliteit, ruimtedruk, waterbeheer en natuur samen aan te pakken. Deze visie is weergegeven in een eindverslag. Zeer jammer is dat de stedelijke overheid deze visie nooit, voor zover we weten, als een beleidsdocument heeft aangenomen. Op die manier blijft het een van de vele studies die in de schuif belanden. Zo kunnen de interessante suggesties erin niet dwingend toegepast worden...

We volgen links richting knoop 381 via voetweg A52. We komen uit op het straatje Mierenberg en volgen links. Onderweg nog zicht op de vallei van de Groebegracht en erachter het industrieterrein Dassenveld. We steken de Demesmaekerstraat over en vervolgen de smalle voetweg richting knoop 381 en Halle. Dit is de Witteweg. Net achter de tuinen komen we in het open veld. Daar stoppen.

Stop 6: de Witteweg en de Weg-Om

De **Witteweg** is een stuk van de aloude voetweg Halle-Elbeek/Beert/Pepingen. In 2009 was er sprake van het verharderen in beton van deze mooie landbouwweg. Door verzet van de eigenaars, Natuurpunt en werkgroep Trage Wegen Zuid-West Brabant is het er (nog) niet van gekomen. Wij blijven vragen om hier een kleine realisatie te verrichten kaderend in het Groebegrachtproject. Concreet moet de snelle aanvoer

van oppervlaktewater opgevangen worden door een bufferstrook naast de weg. Deze kan landschappelijk verantwoord worden ingekleed. En op de plaats waar we staan zou een rustplekje met bank en boom helemaal niet misstaan...

Plannen tot **uitbreiding van het ziekenhuis** en gevraagde natuurcompensaties : er werd in 2011 een gemeentelijk RUP (ruimtelijk uitvoeringsplan) goedgekeurd dat zal toelaten dat het ziekenhuis uitbreidt op de weide tussen de Elbeekstraat en de Groebegracht, van hieruit gezien rechts van het bestaande ziekenhuis. Er komt een grote nieuwe vleugel in dezelfde stijl als de bestaande gebouwen, én nabij de Tramstraat een parkeergebouw met vijf parkeerlagen, waarvan 3 ondergronds. Tevens komen er woon- en zorgcentra tussen de Ziekenhuislaan en de Groebegracht (de eerste bouwaanvraag is ingediend). Dit alles is opnieuw een grote hap in de open ruimte van dit gebied! Lichte troost is dat het park van het vergrote ziekenhuis beter landschappelijk moet worden ingepast. Onze werkgroep heeft erover gewaakt dat alle bestaande buurtwegen door het RUP gerespecteerd worden (er waren er nogal wat "vergeten")... Wij blijven ook aandringen dat het grote terrein van het ziekenhuis doorwaadbaar zou worden voor voetgangers, met ingangen langs alle kanten. Hiertoe trachten we met het Regionaal Landschap overleg te verkrijgen met de directie. Die liet recent weten ... dat er de eerste jaren geen uitbreidingsplannen meer zijn wegens de economische omstandigheden en dat er dus ook geen nood is aan overleg... tot een megaproject opeens iedereen zal overvallen. We moeten dus waakzaam blijven!

De **Weg-Om** is een bedevaartspad van 5 km met 40 kapelletjes door de weiden ten westen van Halle. De oudste vermelding van de Weg-Om dateert uit de 16^e eeuw. Uit renteboeken en het bestaan van een OLV-kapelanij in de 13^e eeuw, wordt aangenomen dat de rondweg veel ouder is. Ze wordt nog steeds actief als bidroute gebruikt. Het gebruik om de Weg-Om te doen, zou teruggaan op een voorchristelijke rituele rondweg. Deze veelgehoorde bewering wordt niet gestaafd door documenten, maar het is natuurlijk mogelijk. Maar omdat de Weg-Om stukken volgt van voetwegen die de verschillende dorpen verbonden (o.a. een voetweg van Beert naar de Zennebrug van Eizingen), geloven wij dat de route ontstond nadat de dorpen en parochies reeds bestonden en verbonden waren met wegen en voetwegen. Wellicht is ze dus ingevoerd rond het tijdstip van het ontstaan van de bedevaarten in Halle (1267). De meeste kapelletjes zijn uit de 19^e eeuw. Er werden kapelletjes gebouwd tot in de jaren 1950. De Weg-Om loopt door de weide die we beneden ons zien. Een dichtere band tussen bedevaarder, boerenstiel en natuur kan je je niet indenken. Ook de Weg-Om wordt sterk bedreigd. Denk maar aan het RUP Grote Weide, waarbij de doorgang door het weiland dreigt te verdwijnen. Of de functionele herinrichting van het kruispunt Beertsestraat-Demesmaekerstraat een paar jaar geleden, waarbij een knus, volks zithoekje tot karakterloze open ruimte temidden van de drukker wordende wegen is verworpen. Of de doorgang door de Don-Boscowijk, waar allerlei rechte haken in de vroeger logisch rechtdoor lopende voetwegen tot een onsamenhangende, onherkenbare doortocht geleid hebben, en dat alles om ontwikkelaars te plezieren: een rechthoekig perceel is nu eenmaal veel meer waard dat een perceel met een scheve kant.

Volg de Witteweg naar beneden naar de achterzijde van het ziekenhuis (knoop 381). Neem de Elbeekstraat links richting Halle en knoop 381. We zijn nu op de Weg-Om; je ziet het meteen aan de kapelletjes. Na 150 meter, aan een brede oprit in grint, deze links nemen richting knoop 381. De weg loopt verder tussen twee tuinen als

een smal pad. Nadien komen we aan een veldje. Prachtig zicht over Halle van bij het kapelletje uit 1685.

Vervolg de Onze-Lieve-Vrouwweg tot de Ninoofsesteenweg. Wie zin heeft in een verfrissing gaat eventjes links via de Ninoofsesteenweg tot bij café Lamme Gisj.

Steek de Ninoofsesteenweg over (NEEM HET ZEBRAPAD, GEVAARLIJKE KRUISING) en neem de Groeningentraat. Aan het einde bereik je het startpunt van de wandeling.